

Visie op de regionale waterkeringen 2016

Samenvatting

Verder bouwen
op een goed fundament

Samenvatting

De Visie op de regionale waterkeringen 2016 is de opvolger van de Visie op de regionale waterkeringen uit 2004. In de tussenliggende jaren is een grote stap voorwaarts gezet met de regionale waterkeringen in Nederland. De regionale waterkeringen zijn aangewezen, genormeerd en grotendeels getoetst. Vele verbeterprojecten zijn al uitgevoerd. Wel lopen er nog diverse toets- en dijkverbeteringsprogramma's bij waterschappen en Rijkswaterstaat. In het afgelopen decennium hebben provincies, waterschappen en Rijkswaterstaat vanuit een gemeenschappelijk onderzoeksprogramma gewerkt aan de ontwikkeling van een breed en omvangrijk kennisareaal. Deze kennis heeft in belangrijke mate bijgedragen aan het (letterlijk) op de kaart zetten van de regionale waterkeringen. Samen beheren waterschappen en Rijkswaterstaat in totaal ruim 10.000 km aan regionale waterkeringen. Deze zijn belangrijk voor de bescherming van Nederland tegen overstromingen en wateroverlast. Tevens hebben ze een belangrijke functie voor het landschap, de natuur, de recreatie, het transport en de scheepvaart.

Veranderde kijk op waterveiligheid

Het Deltaprogramma en de Deltabeslissingen hebben de kijk op waterveiligheid veranderd. De overstromingskansbenadering doet zijn intrede en leidt voor de primaire waterkeringen tot een omvangrijke beoordelings- en verbeteropgave in de komende decennia. Ook zijn met het Deltaprogramma inzichten ontstaan over ruimtelijke adaptatie en Meerlaagsveiligheid. Een vraag die in de afgelopen jaren naar voren is gekomen, is of een vergelijkbare waterveiligheidsbenadering moet gaan gelden voor regionale waterkeringen. De Visie op de regionale waterkeringen 2016 geeft daarover een eerste duiding.

Verkenning overstromingskansbenadering regionale keringen

De overstap naar een overstromingskansbenadering is nu niet aan de orde. De huidige koers is nog altijd relevant en actueel. Bovendien kent die nog de nodige opgaven, zowel wat betreft toetsing en verbetering als het invulling geven aan beheer en onderhoud. Wel wordt in de komende jaren verkend of, en zo ja, waar de koers bijgesteld moet worden. Ondermeer door de consequenties van het toepassen van een overstromingskansbenadering voor regionale waterkeringen in beeld te brengen. De verkenning gaat in op haalbaarheid, doelmatigheid en meerwaarde. Daarbij wordt gelet op onder andere het omvangrijke areaal aan keringen, de verschillende typen keringen en de watersystemen waarin ze liggen.

Ontwikkelingen klimaat en fysieke en maatschappelijke omgeving

De klimaatverandering laat zich steeds explicieter gelden. Zo hebben extreme hoeveelheden neerslag invloed op de regionale watersystemen en daarmee ook op de regionale waterkeringen. Tevens wordt de aanpak van het versterken van regionale waterkeringen steeds complexer. De fysieke en maatschappelijke omgeving waarin de regionale waterkeringen worden verbeterd, is aan verandering onderhevig.

Gebieds- en systeemgerichte benadering

Een veelvoud aan functies op of bij regionale waterkeringen zorgt ervoor dat planvorming en uitvoering met recht opgaven van formaat zijn geworden. En ook kostbaar, waarbij kosten en baten op gespannen voet met elkaar komen te staan. Zowel vanuit klimaat- als vanuit uitvoeringsperspectief is het doel om naast een keringgerichte benadering ook een gebieds- en systeemgerichte benadering te gaan hanteren. Hierdoor verbreedt de blik naar andersoortige oplossingen, zoals maatregelen in het watersysteem alsook in waterbergingsgebieden. Hiermee wordt het doelbereik groter. Ook de aanpak wateroverlast kan worden meegenomen en voor landschap en natuur is door een meer integrale aanpak meerwaarde te realiseren. Her en der in Nederland wordt al ervaring opgedaan met deze bredere benadering. De opgedane ervaringen worden verder ontsloten en verrijkt via de beleids- en kennisagenda. De brede benadering vergt ook een brede betrokkenheid. Samenwerking tussen keringbeheerder, provincie en gemeente is nodig. Daar gaat veel aandacht aan besteed worden. In het verlengde daarvan speelt ook de aanstaande Omgevingswet een rol. Wat deze rol precies is, wordt via de beleids- en kennisagenda nader onderzocht.

Beheer en onderhoud regionale waterkeringen

Het beheer en het onderhoud van de regionale waterkering krijgt de komende jaren meer aandacht. In navolging van de inrichting van het toezicht op primaire waterkeringen, gaan de provincies verkennen op welke wijze zij hun toezichtrol verder gaan ontwikkelen. Uiteraard worden de waterschappen betrokken in deze verkenning. Voor de waterschappen liggen er op meerdere terreinen uitdagingen. Volgend op de aandacht voor toetsing en verbetering verdient de brede zorg voor de regionale waterkeringen aandacht. Het gaat daarbij om inzicht in onderhoudsregimes en meerjarenplanningen. De beleids- en kennisagenda zal zich mede hier op richten. Ook als het gaat om inspecties, toezicht en handhaving is er nog winst te boeken. Van belang daarbij zijn ook de afspraken

met eigenaren en onderhoudsplichtigen van kades, dijken en sluizen, zoals gemeenten. Goede afspraken over dit onderhoud zijn essentieel in het totale beheer en onderhoud. Het is onderdeel van de bestuurlijke verantwoordelijkheid van de keringbeheerder.

Bodemdaling versus regionale waterkeringen

Binnen beheer en onderhoud wordt de komende jaren meer aandacht besteed aan bodemdaling. Niet voor niets wint dit onderwerp aan relevantie op de agenda's van waterschappen, gemeenten en de provincies. Met de bodem dalen de regionale waterkeringen mee en daarom zijn in veel gevallen periodieke ophogingen nodig. De kunst is een doelmatig investeringsregime aan te houden. Het inzicht hierin wordt vergroot.

De regionale waterkering als drager van het landschap

De rol van de regionale waterkering als drager van het landschap wordt sterker belicht. De bewustwording van de functies die de kering kan hebben, zowel qua veiligheid als qua rol in het landschap en voor het gehele watersysteem, moet vergroot worden. Temeer omdat veel culturele rijkdom en historie van Nederland als het ware verankerd is in regionale keringen. Een groter inzicht in het nut en de noodzaak van de regionale waterkering moet bij bewoners leiden tot het besef dat regionale waterkeringen aandacht verdienen. Daarom krijgen het waterbewustzijn en het besef dat wonen achter een regionale waterkering niet geheel zonder risico's is, meer aandacht.

Beleids- en kennisagenda

Deze beleids- en kennisagenda wordt op basis van deze Visie op de regionale waterkeringen 2016 verder uitgewerkt. De beleids- en kennisagenda richt zich op de techniek, op de belastingen en op de sterkte-eigenschappen van de regionale waterkeringen. Tevens richt de beleids- en kennisagenda zich op verdieping van het beleid en de brede zorgtaak van de keringbeheerder. Waar mogelijk zal de beleids- en kennisagenda een landsdekkende uitwerking hebben. Om aandacht en inhoud te kunnen geven aan de diversiteit in regionale waterkeringen, is een gebiedseigen invulling echter wel mogelijk. Een verdieping van het beleid betekent ook niet dat het lopende werk voor toetsing en verbetering stil komt te liggen. Dit werk gaat gewoon door en blijft ook de komende jaren leiden tot meer veilige regionale waterkeringen.

Ontwikkelprogramma Regionale Waterkeringen

Met het landelijke Ontwikkelprogramma Regionale Waterkeringen zetten we de samenwerking tussen de waterschappen, de provincies en Rijkswaterstaat voort. Met dit programma geven we vorm aan onderzoek en delen we kennis, opgedaan in regionale pilots en proefprojecten. Het programma heeft de afgelopen jaren zijn waarde bewezen en zal dit ook de komende jaren blijven doen.

 UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
www.uvw.nl

Interprovinciaal Overleg

Muzenstraat 61
2511 WB Den Haag
www.ipo.nl

 stowa

Stationsplein 89
3818 LE Amersfoort
www.stowa.nl